

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերէն)
Յայտարարութիւն ընդունուած է ամեն լուրով:
Յայտարարութիւնները համար վճարուած են
իրաւաբաններու բաժնի 2 կողմէ:
Տ է Լ Է Փ օ ն Ն 253.

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կէս տարեկանը 6 ռուբ.
Առանձին համարները 7 կողմէ:
Քիֆիլիսով գրուած են միայն խմբագրատան մէջ:
Մեր հասցեն. Тифлисть. Редакция «Мшакъ».
Կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».
Տ է Լ Է Փ օ ն Ն 253.

Հ Ի Մ Ն Ա Գ Ի Ր Գ Ի Բ Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ի

Եկատերինն Գրիգորեան Մէլիք-Կարապետեան իր օրոյց հետ
միասին յայտնելով իր ամուսնուն՝
Պ Օ Ղ Ո Ս Գ Ա Ս Պ Ա Ր Ե Ա Ն Մ Ե Լ Ի Ք - Կ Ա Ր Ա Գ Ե Օ Ջ Ե Ա Ն Ի
մահը, որ տեղի ունեցաւ մայիսի 12-ին, խնդրում է ազգականներին և ծանօթներին
չնորհ բերել հոգեհանգստին, որ տեղի կունենայ կիրակի, մայիսի 14-ին, և եր-
կուշաբթի, մայիսի 15-ին, երեկոյեան 7 ժամին, հանգուցեալի բնակարանում, Սոլջակի,
Նաղօրնայա փողոց, № 25: Թաղումը տեղի կունենայ երեքշաբթի օր, մայիսի 16-ին:
Յուզարկաւորութիւնը կը սկսուի առաւօտեան 10 ժամին, դէպի Մոզու եկեղեցին:

ԲՈՎԱՆՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Քիֆիլիսովի ծրագրերը. Մի նոր գիրք թիւրքաց
հայերի մասին. Հայոց հարցը և եւրոպական ժե-
մալը. Ռուսաց գործակալութեան հետազոտութիւնը.
ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. — Երկուսից օրն է օրինա-
ւոր. Հանգիստ թողէք ուսուցիչներին. Նամակ
Հին-Նախիջանից. Նամակ Բաղուից. Ներքին
լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Նամակ Թիւր-
քից. Նամակ Պարսկաստանից. Հեռագրեր. —
ԲՈՐՍԱ. — ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. ԲԱՆԱՍԻՐԱ-
ԿԱՆ. Նամակ Անգլիայից.

բաղկացած է 25 սղմած երեսներից in
quarto, և երկու մասի է բաժանւած:
«Առաջին մասի մէջ խօսուած է այն բանի
մասին, թէ որպիսի քայլեր պէտք է անի
թիւրքաց կառավարութիւնը՝ նախ քան կը
սկսի այն ընթացիկ մոյջնելը, որոնք բա-
ցատրուած են երկրորդ մասի մէջ և բա-
ժանուած են վարչական, իրաւաբանական և
ֆինանսական մասերի:

ԲԵՏՈՐՄԵՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ
Մեր արդէն հարորդեցինք, «Մշակ» Կ.
Պոլսի թղթակցութիւնների միջոցով այն
ծրագրի գլխաւոր կէտերը, որ երեք պե-
տութիւնները ներկայացրել են թիւրքաց
բարձր կառավարութեան:
Սոյլ նոյն ծրագրի մասին Կ. Պոլսից «Ti-
mes» լրագրին հեռագրում են մայիսի 4-ից
հետեւեալը. «Երեք մեծ պետութիւնների
զեպայանների կողմից սուլթանին ներկայաց-
րած յայտագիրը, որը պարունակում է բա-
րենորոգութիւնների ծրագիրը Հայաստանի
համար, բաւական երկար է, որովհետեւ

«Ազգանահատ լուրեր են պտուտ, որ
բարձրագոյն կոմիսար կը նշանակվի Երբեր-
փաշան, Պետերբուրգի թիւրքաց նախկին
զեպայանը: Կատաստանական զորքերի վե-

րաքննութեան հետեւեալը, ի հարկէ, այն
կը լինի, որ կազատվին չնչին պատճառնե-
րի համար կախաւորուած բազմաթիւ հա-
յեր:

«Նշ որ վերաբերուած է պետութիւնների
առաջարկած վարչական ընթացիկներին, զը-
րանք հետեւեալները կը լինեն. — վեց վի-
լայեաններու, այն է վանի, էրզրումի,
Սիվասի, Բիթլիսի, Սարքիսի և
Տրապիզոնի վիլայեաններու՝ քրիստոնէայ
և մահմետական նահապետների և փոխ-
նահապետների նշանակումը պէտք է
կատարուի լինի քրիստոնէայ ազգաբնակի-
ւորութեան աւել կամ պակաս թիւից: Բայց այն-
պէս, որ նշանակուած է մահմետական նա-
հապետ, պէտք է փոխ-նահապետը
քրիստոնէայ լինի և vice versa.

«Նշակու լուրում է, սուլթանը մեծ ուշա-
գրութեամբ կարգաց պետութիւնների յայ-
տագիրը, և ստու՛մ են բարեհաճ կերպով
վերաբերվեց դրան: Նա շատ դժգոհաց, որ
յայտագիրը այնպիսի լեզուով է կազմուած,
որ վնաս չէ հասցնում իր արժանապա-
տութեանը, և որ պետութիւնների առա-
ջարկութիւնները չեն խախտում նրա իրա-
ւունքները Հայաստանում:»
Վերին աստիճանի մեծ անհետախու-
թիւն կը լինէր սուլթանի կողմից հակա-
թիւնութեան վերաբերվել դէպի ընթացիկների
այդ ծրագիրը: — Ծրագիրը, ինչպէս մի ան-
գամ էլ նկատեցինք, այնքան սահմանափակ
է, և այնքան համեստ, որ թիւրքաց սուլ-
թանը երկու ձեռքով պէտք է ստորագրէ
նրան, եթէ չէ սուլթանը քաղաքական նոր
փոթորիկների առիթ տալ:

ՄԻ ՆՈՐ ԳԻՐԲ ԹԻՐԻՔԱՅ ՀԱՅՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
Կանոն Մակիլով որի անունը մի քանի անգամ
առիթ ենք ունեցել յիշատակել «Մշակի էջե-
րում, նորերս Լոնդոնում հրատարակել է մի գը-
րուածք հետեւեալ վերնագրով. «Անգլիայի պա-
տասխանաւորութիւնը հայերի վերաբերմամբ»
(England's Responsibility towards Armenia)
վերնագրով:

Այս օրերս ստացանք այդ գրքի մի օրինակը
Լոնդոնից. նա բաղկացած է 128 երեսից և պա-
րունակում է իր մէջ հետաքրքրական տեղեկու-
թիւններ թիւրքաց հայերի մասին:
Վեստմինտերեան դուքսը գրքի առաջար-
տում գրել է հետեւեալ խօսքերը այդ գրքի մա-
սին.

«Մակիլով պատկերաւ իւրաքանչիւր որ պէտք
է կարգաց, քրքրի և ուսումնասիրի. հազիւ թէ
կարելի լինի ներկայացնել աւելի հեղինակաւոր
և աւելի պարզ պատկեր թիւրքական անկարգու-
թիւնների մասին:
Մակիլով ասացուցանում է, որ թիւրքաց Հայաս-
տանում տիրող խայտառակ վիճակը հետեւեալ է
Կ. Պոլսի կառավարութեան յանցաւոր և դիւա-
կան քաղաքականութեան: Ստու՛մը իր բոլոր
աննկարագրելի սարսափներով ամենին նորա-
թիւն չէ այդ երկրում և ոչ էլ մի բացառիկ ե-
րեսից. եւրոպացիները պատճառ չունեն դար-
մանաւոր և կամ եղած անգրքերը բացառութիւն-
ներ նկատելու:
Բերլինի դաշնագիրը հրատարակելու օրից ըս-
կած այդ թշուառ երկրում անպակաս են եղել
ամենաարագաձիւղ տեսարաններ: Թիւրքը և քիւր-
դը, իրանց անսանձ բնաւորութեամբ և թեկա-
զրկած մահմետական կրօնի ֆանատիկացնող

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

Ն Ա Մ Ա Կ Ա Ն Գ Լ Ի Ա Յ Ի Ց

Երկար ժամանակէ ի վեր ծանուցուած մա-
յիսի 7-ի միտնելը տեղի ունեցաւ Այնթափ Զէյթ-
սըն Հօլում, երեքշաբթի գիշերը:
Արան թէպէտ Լօնդոնի ամենէն մեծ և ըն-
դարձակ սրահներէն մէկն է, բայց չը կրցաւ
պարունակել այն անպիսի բազմութիւնը, որը
թէ Լօնդոնի ամեն կողմերէ և թէ բրիտանական
ամեն դաւաճանքէ եկած էին ներկայ գտնուելու,
ապրաքաղ հայոց ցանկերն ողբալու, արգար
դատերն պաշտպանելու և իրենց ծայրահեղ ցա-
տանն յայտնելու բարբարոս տանկաց վազրի
իշխանութեան և գաղանային անպիտանութեան
դէմ:

Երբեք արեւելակողմուրը, Հէրթֆորդի, Այնթափ Ա-
դաֆի, Գրեյքսմարտի, Միւնչփոլտի, Արդիւն
ու Օքսթէյի և Քոլոմբոի եպիսկոպոսներն, Ըրոյ
Նօրթօրն, Ըրոյ և Էյրթի Ռիբլոնդ, Էյրթի Ֆիլի-
փալպ, Էյրթի Սամբլթ, սըր Բ. Ֆիլ, Էյրթի
Բէվլընդ, տիկին Բրայս, սըր Բօրբլթ Հէք, և
105—110 սրբաւանտի անդամներ. կային շատ
եկեղեցականներ, 65—70 քաղաքատեւներ Լի-
ւրփուլի, Մանչէսթըրի, Արդիւնի և այլն:

Մասնաւոր ուշադրութիւն գրաւեցին երեք
ստանդիներ՝ մի կին և երկու մարդիկ, որոնք
ներկայ էին իրենց աղքատի զգեստներով և հե-
տեւերին էր իրենց համակրելի ուղեկցի՝ Բադ-
բատ Ս. Ալբան. սորանք արդէն լաւ ճանչցուած
էին անգլիական ժողովրդէ, զանազան քաղաքնե-
րի ժողովներէ մէջ իրենց սուսած կենդանի վը-
կայութիւններով, ի մեծ աւարտութիւն անգլիա-
նական հայոց:

Թէպէտ ժողովը ժամը 8-ին պիտի սկսէր,
սակայն արդէն 7 ժամ 30 րոպէին սրահն այնպէս
լեցուած էր, որ հաղարարու անձինք թոյլաւո-
թիւն չը ստացան ներս մտնելու և մէջի եղող
անձանց համար հազիւ շարժելու տեղ կար:
Արահի ալ կողմի պատին վրա մի մեծ դրօ-
շակ կար, որի վրա խոշոր ստաւերով գրուած էր
Բերլինի դաշնագրի ողբանկը 61-րդ յօդուածը.
Ընեմի առջև, նոյն կերպիւ գրուած էր հետեւեալը.
«Հայերը կը պահանջեն իրենց հայրենիքի մէջ
կառավարութեամբ սպրիւտ իրաւունքը»:
Նախագահի սեղանի ծածկոյն, որ նուիրուած
էր Լօնդոնի հայ արկիւնաց կողմանէ, կը կրէր
ուկիթիկերով ասեղնագործեալ անգլիական «Ա»
(Արմենիա) տառն և մի արքայական թագ:
Ընդարձակ բեմի վրա բազմած էր նշանաւոր
անգլիացիներ մի ստուար խումբ. այդտեղ կա-
յին Արքայի զուգան, Ռէստորնիստի զուգան,

Սրբալի զուգան մեկնելէ վերջն Ռէստորնիս-
տի զուգան մեծ ծախարարութեամբ ընդունուե-
ցաւ Նախագահ ժողովին. (Ռէստորնիստի զուգան
Անգլիայ ամենէն հարուստ մարդն է և այս ժո-
ղովի ծախքերն իւր անձնական քսակից տուաւ):
Փ ո Օ Ք է ս օ Ր Ս Թ օ Ր Ի (աղաւ եկեղեցական

կարգերը իրենց մի և նոյն և ալ առաւել յան-
ցաւոր հարստահարութիւններ կրկնել և սփրններ
գործել Հայաստանի մէջ... Կը յուսամ որ մեր
երկիրն չը պիտի խնայէ իւր ստորին կատարե-
լու. ցանկալի կը լինէր եթէ ֆրանսիացիների ու
ուսուների հետ միասին գործէինք. տանկիների
խօսքերին չը պիտի հաւատք ընծայէնք: Իմ խո-
րին յարգանքներս ձեռն ուղարկելով (Արքայեան
զուգան) կը յուսամ, որ բարոյական միջոցներ
եթէ կարելի է, իսկ եթէ ոչ այլ միջոցներ
գործ դուրսն արահտութիւն ունենալու՝ թէ սուլ-
թանի և թէ իւր խորհրդակցիների նորէն կրկնած
ամբողջ թշնամանքների դէմ:

Այս նամակից վերջ, որն մեծ ծախարարութեամբ
ընդունուեցաւ, պ. Աթքին, Անգլ-Հայկական ըն-
կերութեան քարտուղարն, ըսաւ, որ այդ ընկե-
րութիւնը 2000 նամակից աւելի է ընդունել
վերջին 15 օրուայ մէջ և ամենէն ալ լեցուն են
համակրական զգացումներով դէպի հայ ազգը:
Արքայի զուգան, — որ ինչպէս որ իրեն թոյլ
տրուի մեկնիլ ժողովն իւր խօսելէ վերջն, —
գրեթէ 40 րոպէ խօսեցաւ կրիմի պատերազմի,
բուլղարացոյ կոտորածների և ուսումնական
պատերազմի վրա: Նա ստաց որ պ. Ղը-
լաթթօնի նամակի խօսքերի հետ բարոյական հա-
մամիտ է, թէ Անգլիան եթէ օգնութիւն չը գտաւ
ուրիշ ազգերի հետ միասին գործելու, իւր պարտ-
քն կը լինի այն ժամանակ միայնակ ամեն
միջոցներ գործ դնել հայ ազգի ապրաքաղ բոլոր-
րովին ապահովելու և թոյլ չը տալու, որ տանկին
այսուհետ համարակի ու և է կերպիւ հարստա-
հարի իւր քրիստոնէայ հպատակներն: (Երկար
ծախարարութիւնը):

Միտնելով ըսաւ. «Միտնելուց մեծ և խորին
համակրութիւն ունեն դէպի հայ ազգը: Եւրոպա-
ցիք անմիջապէս պիտի աշխատեն բարենորո-
գումներ մոյջնել Հայաստանի մէջ. յանձնաժողովն
միայն վարագոյր մըն է, որ տանկին եւրոպացի
առջև է քաշել, ժամանակ վատակելու, Ստու-
նի մէջ իւր ամօթալի և անպակաս կոտորածներն
ծածկելու համար: Մեռեալներն պատմութիւն
չեն կրնար պատմել. յանձնաժողովի գործն շատ
զգուար է, քանզի տանկիներն բոլոր անոնք որ
կոտորածներից յետոյ փախել էին, բունք կամ
բանտարկելու և կամ սպանելու են»:

Ի վերջո՛ւ թէ քաղաքացիական ըսաւ. «Ա-
ւալ չը թողցնելք, որ Յաճկապատն բարոյակին
կործանուէր Բուլղարիո. կոտորածների առիթ.
տանկիներն մարդկային վայրի գաղաններ
են. վերջին 75 տարուայ մէջ 12 անգամ իրենց
բարբարոսական կոտորածներն կրկնել են և
120,000 քրիստոնէաներ են ջարդուր, վանդի
սուրբ Աւետարան և սուրբ Աստուածաշունչ կը
պաշտէին. Հայաստանը պիտի աղատուի այդ բար-
բարոսների ձեռքից և անմիջապէս»:

Սթիվընս օն ըսաւ. «Հայաստանի կոտորած-
ների լուրերն ոչ թէ միայն հայ կեդրանէ և անգ-
ղիական լրագրիներէ միջոցաւ իմացանք, այլ նոյն
իսկ տանկաց կառավարութեան պաշտօնակալներն
խտատվաներ են այս դարձուրելի դէպքերն. նը-
քանք խտատվաներ են նոյնպէս իրենց բարբա-
րոսական կառավարութիւնից ստացած քաղա-
րութիւնները: Եթէ Հայաստան հիմախոսից և
բոյսական հակադրութեան առջ չը դնէք, մի և նոյն
կոտորածներն նորէն տեղի պիտի ունենան քիչ
ժամանակից յետոյ»:
Սըր Ժ. Բէնէտէյ ըսաւ. «Ես պահպանու-
ղական եմ և կը հաստատուի կառավարութեան,
որ եթէ ամեն եւանդուն ջանքերն գործ դնէ
Հայաստանը տանկիների բարբարոսութիւններից
աղատելու ոչ թէ իմ անձնական, այլ իմ կու-
սակիցների մեծ մասից օգնութիւններ կը ստա-

որոց կատարել են այդ երկրում անասելի և հեռուագործութիւններ, որոնց սարսափելի նշանները մէկն է միայն Վատնի կտորածը: Իր գրքի մէջ Մակիօլը հրատարակել է կարգում իր ազգին՝ ճիշտ խնամել վերջ դնելու այդ անասելի և քաղաքակրթութիւնը արտատարող քրիստոնէութիւնը ստորադրող վիճակին և յոյս ունի, որ անգլիական ազգը կը կատարել իր պարտաւորութիւնը զէպի մարդկութիւնը և կը պաշտպանի հայոց հարցը ամենագործող միջոցներով:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՅԸ ԵՒ ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՍՏՈՒԼԸ

I
Կ. Պօլսոց հեռագրում են «Times» լրագրին հետեւեալը.
«Սուլթանը հայոց գործերի առիթով շատ անգամ արդէն խօսակցութիւն ունեցաւ օտար պետութիւնների դեսպաններին և նաև այս օրերու նա կրկին խօսակցեց աւստրո-ունգարական դեսպան և դիվոմատիական կորպուսի աւագ բարոն Կարլոյի հետ: Այդ դեսպանը, լռելով սուլթանի բոլոր ընդդիմախօսութիւնները Հայաստանի ընթացիկ դէմ, չեւրմ կերպով համոզում էր նրան հետեւել հայոց հարցում հետաքրքրված պետութիւնների խորհուրդներին: Սուլթանը, ըստ երևոյթի, ուշադրութեան առաւ բարոն Կարլոյի խօսքերը, որովհետև մի քանի օրից յետոյ նրան ընծայ ուղարկեց մի շատ զեղեցիկ և թանկագին փառանայ գրքակալ, որը առաջ ինչպէս էր գործածւում, և իր սիրական օրդու, սրբնոց Մահմադ Քալիփան Էղզին էֆենդիի պատկերով:»

II
Անգլիացում սարդոյ մուսուլմանները մտադիր են վերջնականապէս խաչատարակել: Չը նայելով այն ծայրին, որով նրանց առաջին միտքը ընդունվելը Անգլիայում, նրանք նշանակել են, ինչպէս հարգուում է «Times» լրագրի մայիսի 13-ից, մի նոր միտքով Լոնդոնի Սեն Մարթինի Փատուհանում:
Թերթերը վճռել են մինչև վերջին ծայրը խաչատարակելը.—ուրեմն բարի ճանապարհ:

III

Լոնդոնի «Westminster Gazette» լրագրի մէջ կարգում ենք, որ իբրև նշան այն երախտագիտական զգացմունքների որ հայերը տածում են զէպի անգլիական ազգը, հայ հարուստներից մէկը

նայ, և ինչ որ այժմեան կատարութիւն կընէ Հայաստանի բարեկարգութեան համար, թող առաջնուց զիմասց, որ մենք իրեն հետ ենք ամենայն հողով և սրտով:»
Լէյդի Սօմերսըթ ըսաւ. «Հայ ժողովրդի յանցանքն ինչ էր, որ տաճիկն նրանց այսպէս կտարտեց, իրենց յանցանքն միայն այն էր, որ ս. Աւետարանն և ս. Աստուածաշունչը կը պաշտեն. այսպէսով իրենց դրացի ժամհասարակներն իրենց թշնամացուցեք են: Տաճիկական կիսալուսինը (crescent) մի վաղակար էր զարձեք արհման պատուական և որի մարդերն լէյդի Մաքըրթի ձեռքի նման դիմադրեցին: Հրէաստանի բոլոր և ճորերն սուրբ չեն ալ այսուհետև, ոչ ալ Վատնի բոլոր և ճորերն. ամենեքեանքս այսպէս կ'ընենք խաղաղութիւնը գրաստութեամբ, անմեղութեամբ, անբռնութեամբ:»
Կանօնիկոս Մակիօլը հարցուց. «Մինչև երբ անգլիացիք աչքերին սլտի գոցեն այս խաչատարակութեանց առաջ, սլտի գործերը անմիջապէս և տաճիկներին չը թողուցը, որ իրենց թշնամանքներն կրկին քրիստոնէաց հայերի վրայ:»

Պատուելի Կ-ր Բլեյֆօրդ ըսաւ. «Եթէ տաճիկներն չարքելենք հայ քրիստոնէականներն մտորեցնել և սպառնալու, իրենց սպառնալու թիւնն մինչև անգամ մեզ սլտի համար: Անգլիան, որքից երկիրների հետ, սլտի օգնեն հաշիւին, իսկ եթէ մեր սպասած օգնութիւնը չը գտանք ուրիշներէ, սլտի միայնակ հայ ազգը սպառնեք տաճիկներէ ճանկերից: Մեր սպարտը և պատիւնն սա կը պահանջէ մեզմէ, իբրև երաշխատար 61-րդ յօդուածին:»
Լէյդի Սոմերսըթի վերապահումն իստեց այսպէս. «Թող Անգլիան գիտնայ, որ սկզբնապէս զիս այստեղ են ուղարկել ստեղծու, որ Սլտի մասը չտողեր այսպիսի ազդի գործէ ևս մնալ: Սլտի ստիպելը թէ՛ Վէրիի կուր մէջ առաջիններն էին, որ յարձակեցան թշնամաց վրա և միշտ

զինել է անգլիական նկարիչների մասնագործներ, ինչպէս իր նկարել Գրաբուտի և Արքայի գուբարի սպանները, որպէս զի ուղարկել է Վիմօնին հայոց կաթողիկոսի վեհարանում կատարու համար:

VI
«Standard» լրագրի ընտարակարգով Հայաստանի համար ստալարկված ընթացիկների ծրագիրը, կատարած է յայտնում այն բանի առիթով, թէ արդեօր սուլթանը բաւարար ոչ չէ կունենայ քրիստոնէական զինութեան համար:

V
Ղիւլիստոյ քաղաքում հրատարակուող «Newcastle Daily Leader» լրագիրը մի մեծ յօդուած է նուիրել Անգլիայի արտաքին քաղաքականութեանը, որտեղ մի առ մի թուում է այն գիտարութիւնները, որ առաջ են եկել անգլիական քաղաքականութեան համար: Խօսելով Արևելքում տեղի ունեցած զէպերի մասին, լրագիրը նորաստեղծ յայտնար և անխուսափելի է գտնում Անգլիայի և Ռուսաստանի համարայն գործունէութիւնը և չեչտում է, որ այդ արդէն տեղի է ունեցել հայկական հարցում:

ՌՈՒՍՍՑ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀՆՈՒՆՈՒՄՆԵՐ

Լոնդոնից ուստաց գործակալութիւնը հետադրում է մեզ հետեւեալը.
«Րօզբլերի ընդունեց վեհաժողովներն զքսի և պարլամենտի շատ անդամների պատգամաւորութիւնը, որոնք եկել էին ուշադրութիւն հրաւիրելու թիւրքերի բարբարոս վարմունքի վրա զէպի յերը:
«Իրէտֆօրում տեղի ունեցած միտնդում Սուրբբիկի հայոց հարցի վերաբերմամբ այն միտքը յայտնեց, որ խօսքերով հասարակ բողոքները ոչինչ նշանակութիւն չունեն. հարկաւոր էր ոչ մի զինել ըսոյ քանի որ դրա համար մենք բաւարար միջոցներ չունենք, հարկաւոր չէ այնպիսի սպասուածքների կարգաւ, որոնց մենք իրագործել չենք կարող:»

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

Մեր ժողովը կրօնական ծէսով թաղել ձեւ մարմին աղքատ, անտէր աշակերտին, այն սլտա-

տալինն են եղեր քրիստոնէութիւնն պաշտօնը ինչու գործում, և այսօր ալ եթէ Անգլիան պարտաւոր իւր սուրն գործածել տաճիկների դէմ՝ հայերն աղատեալ, մենք առաջինն սլտի լինինք թշնամու բանակների վրա յարձակողներն: Յանկալի կը լինէր, որ Տաճիկաստան բաժնի բողոքովին չնշուէր տիեզերքի քարտեղի վրայից:»

Կանօնիկոս Ռեյլը Փօրս ըսաւ. «Թող տաճիկներն գիտնան, որ եթէ արգարութեանց ակնմը զնել չեն սլտի և չեն ուղեր դանտը լսել թէ ժամանակակ մէջ բրիտանական թընդամութեանի սրտառմենք սլտի լսեն. ոչ մի պատերազմ սորանից արգարացի էր սլտի սլտի, երթմանը աղատեցը զանտը, որոնք տար լինելով չեն կրնար իրենց զինեցը պաշտպանել:»
Փրօֆէսօր Ա. Գար Բլեյֆօր չորսակալ եղաւ Ռեյստմիտար դոքտոր, որ Արքայը գուբարի տեղի ժողովի նախագահեց. նաև հորհրատեց նոր կարգում մի ընկերութեան համար, որոյ նախագահն ինքն գուբարն է. այս ընկերութեան պարագն կը լինի հայերն պաշտպանել և դատերի վրա հակել:»

«Թայմսը» լրագիրը առաջնորդող մէջ կընէ, «Երէկ գիշեր Անգլիոյ Ֆէյմս Զօլի ժողովը մէջ ունեց քննարկ կը ցուցնէին, թէ «Հայկական ինդիքն» գուցէ «Արևելեան ինդիք» ծագեցնէ, սակայն շատ լաւ կը լինէր, որ «Արևելեան ինդիքն» անմիջապէս առաջ գար և բողոքովին լուծուէր: Հայաստանի Բողոքաւոր զինեց չունենալով Անգլիան չը կրնար իւր նաւատարմն ուղարկել զինեցը պաշտպանելու համար, մանաւանդ որ քաղաքներ և այլ ազգերի հետ շատ խառնուած են, և իրենց իշխանութիւնն սալն անկարելի է: Ամենէն լաւ բանը կը լինի մի օրինաւոր և լաւ կառավարելի դնել անգ թէ քրիստոնէաց և թէ մահմադական, որն եւրօպական ազգերի առաջ պատասխանատու մարդ սլտի լինի և բարեկարգութիւններ մտցնելով անգ, թէ հայերն և թէ եւրօպացիք կը հանգստանան և

ձեռով, որ նա անձնատարութիւն էր գործել, թիֆլիսի հայոց հողերակալութիւնը, հայրենի քանի օր անցած, կրօնական ծէսով թաղեց մի ուրիշին, ամն Գէմալովին, որ նոյնպէս անձնատարութիւն էր գործել, ըսոյ որը անտէր, աղքատ չէր, այլ ունէր հարուստ ազգականներ, աղքատ միջոցներ (տես Ներքին լուրերը):»

Կես մի քանի օր առաջ արձանագրելով ձեւ մարմին նախկին աշակերտին առանց կրօնական ծէսի թաղելու զէպը, մենք հետեւեալ հարցը սուսեցինք.—այդ ինչիցն է, որ կարելի է կրօնական ծէսով, փաստաւոր պատարագով թաղել մի Մանիին, մի Ալեքսանդրին, որոնք նոյնպէս անձնատարութեամբ վերջ տուին իրանց կենցաղին, իսկ մի ուրիշին, մի խեղճ, ջրաւոր, անտէր աշակերտին անկարելի եղաւ կրօնական ծէսով թաղել նոյնպիսի «յանցանքի»,—այն է անձնատարութեան պատճառով:»

Եւ, վերջապէս, եթէ մեր հողերակալութիւնը վճեց սուլի խիտ, սուլի կրօնական լինելը մերժելով թաղել ձեւ մարմին աշակերտին, այդ ինչպէս եղաւ, որ այդ որոշումը հայրենի մի քանի օր անցած, նորից ինքը խախտեց իր սրտումը, և կրօնական ծէսով թաղեց մի ուրիշ անձնատարմին, որի սարքերութիւնը առաջինից միայն այն է, որ նա աղքատ էր և անտէր, իսկ սա հարուստ և տէր ունեցող:»

Հարցում ենք, երկուսից որն է ճիշդը, օրինաւորը. որն է համապատասխան եկեղեցու կանոններին...
Որքան մեզ յայտնի է, եկեղեցին հիմնվելով այն ստեղծելով վրա, որ անձնատարութիւնը մեղք է ընդունում է և այն ստեղծեցող, որ առողջ խեղճ տէր մարդը երբէք չի դիմի անձնատարութեան, և այդ պատճառով անձնատարութիւն գործողներն իսկապար համարելով թաղում է նրանց, իբրև այնպիսի մարդկանց, որոնց մասաւոր ընդունակութիւնները բնական դրութեան մէջ չեն:»

Եւ ա՜հ այդ տեսակետից, եկեղեցին երբէք չէ մերժում իր վերջին միտքարութիւնը անձնատարմին, թաղելով նրան կրօնական ծէսերով, և միայն ազգա, եկեղեցու կանոններին անմասօթ, ֆանատիկոս, և կամ վերջապէս չաճանց հողերակալութիւնն է, որ անձնատարմութեան հարցը չինել է փող կտրելու մի միջոց, և հակառակ կրօնական հակադրութեան, թայ է սալիս իրան մի անգամ թաղել անձնատարմին, իսկ միւս

թէ սուլթանի հասցիք ու մուսթերն կը կրկնապատկուին:»

«Կեյ թէ՛ զգրաֆ» լրագիրը իւր առաջնորդող մէջ այս առիթով կընէ. «Այն յուզումն և գրգռումն ժողովուրդն, որ երէկ գիշեր Անգլիոյ Ֆէյմս Զօլի մէջ այն աստիճանն ցուսակցութիւններ, վշտակցութիւններ և հանակարգութեանց հայկական ինդիքի և իրենց վիճակի վրա սլտի այժմ սալի կատարութիւնն, որ իւր շնորհքն ընէ և պարտքն կատարէ հայերն պաշտպանելով և իւրեանց ստատապաններին վերջ գնէ Տաճիկաց երջանիկ օրերն անցած են, այժմ ժամանակը եկել է, որ Եւրօպայի հիւանդ սլտի մեռնէ: Կրկին ստատապանին ասեն զինքն կրօնականաց աղատեցին, ուստ-տաճիկական պատերազմի ժամանակ նորին, միւս անգամ իրեն աղատեցինք և այդ անսլտանը մինչև անգամ իւր խոստումններն ու պարտքերն չը կատարեց: Այսուհետև անկարելի կը լինի մեզ իւր խօսքերին հաւատալ: Տաճիկաստան բաժնի սլտի Եւրօպայի քարտեղի վրայից բողոքովին սքուսի: Տաճիկաց խոստումներն այս անգամ այն թուղի կտորն չեն արժէր, որոյ վրա կը գրուին, այս ինդիքը վերջն կը լինի որ տաճիկաց տկար և չիթի տէրութիւնն սլտի վերջնայ ի գոնա-ցունն բոլոր լուստարեալ ազգաց:»

Ռեյստմիտար զողջիթ» լրագիրը իւր առաջնորդող մէջ կընէ. «Երբ լուր Երբօրն 1878-ին ըսաւ, որ «Անգլիան զփոխել բանակին զարձուցեր է Տաճիկաստանի քրիստոնէից վրա», ամեն մարդ գանգատեց, թէ չարակամութիւն էր իւր ըսածն. ըսոյ երէկ զինչուց ժողովը մէջ տեսնեց, որ 17 տարից յետոյ փորձաւորութիւններն մեզ կը ցուցնեն, թէ Լուր Երբօրն ըսածներն ուղիղ էին և մի և նոյն կերպով երէկ զինչուց խօսողներն ըսին, թէ «Հայաստանի անգլիկանութիւններն զփոխային» էին, և այս նկարագրութիւնը չարակամութիւնն չէր, վրան զի Հայաստանի մէջ գաւառներ կան, որ քրիստոնէից հա-

անգամ մերժել. համարձակում է մի անգամ անձնատարմութիւնը սքուսործել կրօնական ծէսակատարութեամբ, իսկ միւս անգամ համարում է այդ անգամ լինի յանցանք, որի համար կարելի է մարդուն դուրս չարտել եկեղեցուց...»

Եւ այդ միտքայն մի բանի համար, փոքի համար: Որովհետև միշտ, երբ անձնատարմը հարուստ է, կամ ունի հարուստ ազգականներ, նա թաղում է կրօնական ծէսով, իսկ երբ նա աղքատ է և չունի ոչ տէր, ոչ տիրական,—նա մերժվում է եկեղեցուց, իբրև սլտի, իբրև անտէրի յանցաւոր:»

Իսկ եթէ մեզ կատեն, որ այդտեղ փողը, հարստութիւնը, կտորը զեր չեն կատարում, ոչինչ նշանակութիւն չունեն, այն ժամանակ մենք կը հարցնենք.—ուրեմն, սակեք, երկուսից որն է ընդունում եկեղեցին, թաղել անձնատարմին, թէ չը թաղել:

Երկուսից որն է օրինաւոր:

ԼԱՆԳՐԱՍ ԹՈՂԵՐ ՈՒՍՈՒՑԻՑՆԵՐԻՆ

Վարդուց է, որ դանազան կողմերից սքուսուցներ են լուրում «Արարատ» ամսագրի դատարկութեան զէմ, յատկապէս մանկավարժական բաժնի բացակայութեան զէմ, մանաւանդ որ սաք ամառը զիւր պարտադրի է բոլոր հայ ուսուցիչների համար: Աւելորդ է ասել, որ այդ արգարացի պահանջները միշտ պահանջ են մնացել մինչև այսօր: «Արարատ» ներքինը այսօր էլ նոյնն է համարեալ, ինչ որ տարիներ առաջ. փոխվել է նրա միայն արտաքին տեսքը:

Մինչև ներկայ թուականը «Արարատի» պատահական խմբագրողները եթէ հասարակութեան արդար պահանջներին բաւականութիւն չեն տրուել, գոնէ այժման համեստ են եղել, որ լուս են իրանց անկարողութիւնը: Սակայն «Արարատ» ներկայ խմբագրողները իրանց ազգասիրեան, իրանց անկարողութեան մասին լուրիսն պահպանելու համեստութիւնից անգամ զուրկ են:

Կրան ապացոյց հետեւեալ խօսքերը, որ կարգում ենք «Արարատ» ներկայ թուականի ամսագրի համարում. «Շատ ցաւալի կը լինէր, եթէ մեր ուսուցիչները միմիայն դուս մանկավարժական յօդուածներ կարգային, որոնց միտքն լրբանու համար նրանք զգրագրաւոր պատրաստութիւն

մար բողոքովին զփոխել են տիեզերքի վրա և զբարեկարգութեանը մենք ենք այդ զփոխել դուստպահան:»

«Կեյ թէ լուր» լրագիրը իւր առաջնորդող մէջ կընէ. «Արքայի գուբարն լաւ կընէր, եթէ Ռուսիայ զէմ անսլտաթ ձեռախօսութիւններ չընէր, զի տաճիկաց զէմ գործելու համար Ռուսիայ օգնութիւնն անհրաժեշտ է մեզ համար: Երէկ զինչուց ժողովն անկարելի է որ անցողական լինի և բարեկարգ եղ չունենայ. քրիստոնէից այսպիսի անգլիկաւոր չարագործներն սլտի անպատճառ պատժուին, ըսոյ որոնց պատժուին բաւարկան օգրաւ չը բերէր. այս հարստահարութեանց վերջ պէտք է զնել: Եւրօպայն, որ այս խեղճը մէջ կը ներկայանայ Մեմն քրիստոնէացի, Ֆրանսիայով և Ռուսաստանով, սլտի կրայիտարութիւնն անձնատարմութեան համար և ըստ Գլուղատուտի ըսածներն սուլթանի խօսքերն բողոքովին իրուչ են և անհաստատել: Անկարելի է խաղաղութիւն և սպասելութիւն ունենալ Հայաստանի մէջ, մինչև որ քրիստոնէաց կատարելի մը չընտրուի, որոյ ձեռքի տակ սլտի լինեն ուստիկա-նութիւն և զիմուարակութիւն. անդ հաստատվի մի վերջնական սանձնատարութիւն, որուն եւրօպական ձեռակարգութիւններ սքուսի, Տաճիկաստանից բողոքովին անկախ:»

Այս նամակը վերջապէս կը սկսէ, որ մենք մեր յայտեր ամբողջովին անգլիկացուց վրա չը պէտք է դնենք. թիչ մըն ալ յայտերն զնենք մեր ամենամօտ գրայինների վրա:

Ճամբար է, անգլիացիք զարկա սկզբէ ի վեր շատ ձեռախօսութիւններ ըրեր են արևելեան ինդիքներին վրա, ըսոյ մինչև այժմ զիմուարակութեան օգնութեան են եղել պատերազմողներ և արևելեան քրիստոնէական սպասուածքներ:

Անկարելի, այս ինդիքն չը սլտի լուծուի արանց Ռուսաստանի օգնութեան. իսկ եթէ իրաւ ինդիքը լուծուեցաւ անգլիկացուց ձեռքով այս ժողովն արդիւնքն պէտք է համարել:

Եւ Ներքինեան

անգամ չունին... «Արարատի» էջերը կը կարուին...

Ուրեմն ուսուցիչներ Բերբերեանի, Կարապետ...

Միթէ ձեզ յայտնի է, որ մեր ուսուցիչները...

Ճշմարիտ, երկխոսական պարծենկոտութիւն է...

Սոյն հիման վրա վատ չէր լինի, եթէ չորստական...

Հաստատ գիտենք, որ «Արարատը» մեզ ուսուցիչներ...

Վայ սուսաօտից քաղաքը զարգարված էր գրողական...

այցելեց ըստ հիմնարկութիւնները: Նոյն օրը...

Մայիս 1-ին կառավարչապետը ճանապարհ ընկա...

Նրեկ, ամսիս 6-ին, պաշտօնապէս բացվեց այսօր...

Եթէ հաշուու չը լինենք երկրորդական խա...

Տեղացիները պարբերաբար կրկնվող այդ ան...

Պարզ է, որ այդպիսով միամիտ ամբողջ դա...

Կիրակի օր, մայիսի 14-ին, ստացանք Նոր-Նա...

«Շառի» շարժմանը իր վերջին համարներում ամենատարած...

Այսօր, մայիսի 16-ին, տեղի պէտք է ունենայ Պողոս...

մայեանց եկեղեցին, ինչպէս յայտարարված էր...

Կ. Պօլիսի քաղաքներում կարող էր. «Յուսուցող»...

Մեզ հաղորդում են հետեւեալ վատաբեր: Այս օրերս...

Մեզ խնդրում են տարգրել հետեւեալը: «Այդ բերի»...

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Այսօր, մայիսի 13-ին, ժամը 4 1/2-ին...

ՆՈՒԻԹԻՑ մեզ գրում են. «Մայիսի 5-ի գիշերը սատիկ...

ՍՍԱՎՐՈՊՈՒԹՅ մեզ գրում են. «Վերջապէս Ստամբուլում...

նայ Վլադիկավազ, որտեղ մի քանի ներկայացուցիչներ...

ԱՆԷՔԱՆԿՐՈՊՈՒԹՅ մեզ գրում են. «Մայիսի 6-ին, անգլիացի...

ԱՐԻՈՒԻՆԵՑ մեզ գրում են. «Մի քանի օր առաջ ճայ-լուսատու...

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻԳԻՍԻՑ

Ամսուա, մայիսի 2/14-ին Այսօր ժամ 8-ին հոս հասա, ընդ հսկողութեամբ...

Այս օրերս կառավարութիւնը ստորագրութիւն կը հաւարէ...

Նրեկ օր առաջ կառավարութիւնը ուղեց հայաբնակ թաղի մը...

ԲԱԳՈՒԻՑ մեզ գրում են. «Այսօր, մայիսի 13-ին, ժամը 4 1/2-ին...

ՆՈՒԻԹԻՑ մեզ գրում են. «Մայիսի 5-ի գիշերը սատիկ...

ՍՍԱՎՐՈՊՈՒԹՅ մեզ գրում են. «Վերջապէս Ստամբուլում...

են եղել, բայց դարձեալ նոյն մուսուլման անտարբերութիւնը:

Եւ ահա այսօր իրականանում են մեր ամիսներ առաջ արած ենթադրութիւնները: Այս երկու տարվայ ընթացքում բաւական չէր, որ Պարսկաստանի ամեն դասակարգի և պարագլուխներ հայերը ենթարկուէին են զանազան ծանր հարկերի, այժմ նրանք կառավարութեան կողմից ենթարկվում են մի ծանր կասկածանքի՝ հակառակ իրանց դարձող հաւատարմութեան զէպի պարտից:

Շահը Եւ չը կայ մէկը, որ դիմէ Շահին և յայտնելով հայերի ամենահաւատարիմ զբաղմունքները, փարատէ նրա բոլոր կասկածները հայերի մասին, որոնք անշուշտ ծագել են չարամիտ մարդկանց դրոշմով:

Բազմաթիւ բանիմաց անհասանելի դիմել են Սուլթան արքային և ինքնին, որ իբրև հայ ժողովրդի ներկայացուցիչ՝ դիմէ Շահին, բայց նա առարկելով թէ չհաղիւս եւ կարողանում էմ հոգեւոր գործերը կարգադրել, հրաժարվում է այդ բանից: Ժողովուրդը, անհավիւս օչխարի նման, մնացել է մոլորված:

Ահա թէ բանն ինչու մն է, դեռ սրանից երկու ամիս առաջ լուր տարածվեց, թէ հայոց բոլոր լրագրիչները մտաբեր պէտք է արգելվի Պարսկաստան, բայց սրտառային կառավարիչը հակառակում էր այդ բանին: Վերջապէս անցեալ շաբաթ Շահից ստացվում է հետագիր, որով հրամայվում է պատշաճ կառավարչին՝ արգելել արտասահմանում սպիող (նշ Ռուսաստանում և Թիւրքիայում) բոլոր լրագրիչները, և այդ հիման վրա էլ շատ թերթեր արգելվեցին...

Նոյնըս քաղաքիս աղղաբանութեան մէջ մի ընդհանուր իրարանցում էր ընկել մի մոլա յայտարարութիւններ էր տպել և պատերին կպցըրել, թէ ինքը երազում տեսել է, որ սարսափելի երկրաշարժ պէտք է լինի և ամբողջ Թուրքիա պէտք է աւերվի: Այժմ բազմութիւն թափվել էր քաղաքից դուրս և ապրում էր վրանները տակ: Այսօր վաղը ձգվելով, անցաւ ամբողջ շաբաթ և ոչինչ չհղաւ: Ժողովուրդը արդէն վերադարձել է քաղաք:

Ատրպատականի թեմակալը բողոքականների դպրոցի ծառային քանանայ ձեռնադրելուց յետոյ, որպէս զի հայերը չը վշտանան, որոշել է Արամեան դպրոցի ծառային ևս ձեռնադրել, որ զառամեալ մի ձերուհի է, աչքերն էլ վաւարած... Այս քանիներորդն է...

Մար.

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԲՈՐԺՈՒՄ, 12 մայիս: Այսօր երկիրային ժամանեցին այսօրեղ կայսրուհի Մարիա Ֆեոդորովնա և թագաժառանգ Յէտարովիչը:

ՎԻՇՆԻՎՈՒՄ, 13 մայիս: Մայիսի 10-ին և 11-ին շարունակվող մեծ հրդեհը լսից 200 տնից ավերել է: Վնասվեցին ամենաչքաւոր դասակարգը և ստեղծականները: Վնասները անապին են:

ԲԵՐՈՒՆ, 12 մայիս: Բնիկատաղը քուէարկեց օդին և չարքերին վերադրեալ հարկերը, որից յետոյ բնիկատաղի նստաընթացը վախվեց:

ԼՕՆՎՈՒՄ, 12 մայիս: Տիւնայրից հեռադրում են, որ խաղաղութեան դաշնագրին վերաբերեալ կայսրական մանիֆէստում, խաղաղութեան դաշնագիրը ստորագրելու պատճառներից մէկը համարվում է չինական զօրքերի անընդունակութիւնը: Զօրքը ստանալ է բողոքի մասին, պէտք է վարձով և դիւսկալիսային ենթակայ լինի:

ՊԱՐՏՄԱՆՈՒՄ, 12 մայիս: Այսօրեղ հասաւ ամբաստանաւոր Էմիլի որդի Նարայրաճ-խանը: Զինուորական նաւերից թիւնայրութեամբ արդուներկան, ամբաստանաւոր որդին ստի իջաւ, ուր դիմաւորեցին նրան ծովային, զինուորական և քաղաքացիական իշխանութիւնները: Ապա զօրահանդէս կայացաւ Նախաճաշից յետոյ, պրինցը արտակարգ գնացքով ճանապարհ ընկաւ դէպի ԼՕնովոս:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱ Մայիսի 12-ին

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'ԼՕնովոսի վրա 10 ֆունտ արծէ', 'Բերլինի վրա 100 մարկ', etc.

Table with 2 columns: Item description and Price. Includes items like 'Արծաթ', 'Քորային դիակոն', 'Պետ. բանկի 5% տուս 1 շրջանի', etc.

ԽՈՐԱԳՐԻ ԱՆԷՍՏՆԳՐ ԲԱԼԱՆԹԱՐ ՀՐԱՄԱՐԱԿԻՉ՝ Մ. ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՍՏԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա.Ռ.Ա.Ղ.Ի.Մ.Ա.Ս.Ն.Ա.Ռ. ՀԻՒԱՆԳԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԻԵԱՆԻ (Կուկիա, Վարձուցով արձանի հանդէպ)

Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

Ա.Ռ.Ա.Ռ.Ս.Ն.Բ.Ր.Ը

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԻԵԱՆ—11—12 ժ. վերաբուժութեան, սիֆիլիս և վնասակալ հիւանդութիւններ:

Գ. Գ. ԶԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարթալիս:

Կ. Ի. ՍՈՐՈԿԻՆԱ—ՇՁԲԻՐԻՆԻՆԱ—10—11 ժ. կանանց և ներքին:

Ի. Ֆ. ՊՐՕՏԱՍԵՎԻՉ—12—1 ժ. ակնայի, կուկորդի, թիւր և կրծքի հ. երկուշարթի, չորեքշարթի և ուրբաթ:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—1 1/2 ժ. ներքին և երկալայից:

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ

ՊՐՕՏԱՍԵՎԻՉ—5—6 ժ. երեքշ. հինգշ. և շաբաթ:

Ա. Գ. ԳՈՐԻԿՈ—6—7 ժ. սիֆիլիսի, մէզի և սեռական օրգանների հ. ներքին և մարթի հ.

Բ. Ա. ՆԱԻԱՍԱՐԻԵԱՆ—7—7 1/2 ժ.

Ա. Գ. ԳՈՐԻԿՈ քիմիական և խոչորացուցական հետազոտութիւններ է անում մէզի, խիւի, արեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 կ.: Համախորհրդի (կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝ բժշկապետ ՆԱԻԱՍԱՐԻԵԱՆ: (№ 72)

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՐ և ՎԱՅԱՌՎՈՒՄ Է

ՄԻՐՉԱ ԻՍԿԱՆԴԵԱՐ

Գրեց՝ ԲԼԻ ՄԵՌՆԵՍԵԱՆ ԳԻՆԵ Է 50 ԿՈՊ.

Վաճառվում է յօդուտ չքաւոր ուսանողի: Գրեց՝ ԹԻՖԼԻՍ, կենտրոնական գրաւաճառանոցին: (№ 51) 2—5

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ե. Ի. ՖՐԱՆՑԻՈՒՍ

(Սօլջակ, Վօշնէսէնսկայա և Բաիշէէվսկայա փողոցների անկիւն)

Վերադառնալով ընդունում է հիւանդներին 5—7 ժամ՝ երկիրային: Մասնազատութիւնն է. ԱԿԱՆՁԻ ԵՒ ԿՈՒՈՐԻԻ ՀԻՐԱՆՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ: (№ 54) 2—10

Լոյս տեսաւ ԱՆՓՈՐՁ ԳԵՌԻ

ՎԱՐԳ և ՍՈՒԱԿ

(ստանաւորներ) Գրեց Է 30 կ.: Գրեց կենտրոնական գրաւաճառանոց: (№ 43) 6—6

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՇՈՒԿԵՆԱԻԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՍԱՃԵՐԻ ՄԱՐԻՏԻՄ — MESSAGERIES MARITIMES

Առաջիկայ շաբաթ, մայիսի 20-ին, մեկնելու է Բաթումից սոյն ընկերութեան «Guadiana» շոգենաւը դէպի Կ. Պոլիս, Մարսէյլ, Հավր և ԼՕնովոս:

Տոմսակներ՝ ուղղակի հաղորդակցութեան միջև Պարիզ, կարելի է ստանալ Թիֆլիսում՝ պակասերած գներով:

Նոյնպէս արտասահման ապրանքներ փոխադրելու մասին հարկ եղած տեղեկութիւնները համար, դիմել սոյն ընկերութեան Թիֆլիսի գործակալ՝ պ. Պուպպօ-ին, Գլխորդակայ փողոց, քարվանսարայ նախկին Արծրունի № 127.

1—1

Ա. Զ. Դ.

ՍԱՄԱՐՍԻ ՀԱՅԹԵԱՆ ԳԵՂԻ «Գրասիրաց ընթերցարանի» վարչութիւնը պատու ունի դիմելու յարգւ պ. պ. խմբագրիչներին, հեղինակներին, թարգմանիչներին և այլ բարեմիտ անձանց, որ չը զրանան նուիրելու իրանց հեղինակութիւններին, թարգմանութիւններին, և այլ և այլ հրատարակութիւններից մի-մի կամ մի քանի օրինակներ այդ գրադարանին:

«Գրասիրաց ընթերցարանը» ներկայումս ունի 500 օրինակ գիրք, ստանում է Թիֆլիսից, Կ. Պոլսից և այլ տեղերից 10 օրինակ լրագիրներ և հանդէսներ:

«Գրասիրաց ընթերցարանի» վարչութիւնը պատրաստ է վեց ամիս մի անգամ մամուլի միջոցով հրատարակական հաշիւ տալ իր ստացած բոլոր նուէրների մասին:

Խնդրում ենք յարգել նուիրատուներից դիմել այս հասցեով՝ Թիֆլիս, Խօսքօսի քարվանսարայ, Մոլոտնի Հասարակացին և Յակոբ Սարգսեանցին:

1—10 (№ 55)

Վարչութիւն

Գ Ր Ի Գ Ո Ր Ա Ր Ծ Ր Ո Ւ Ն Ո Ւ

ԹԻԻՐՔԱՅ ՀԱՅԵՐԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԳԻՆԸ 20 ԿՈՊԵԿ

Թիֆլիսում վաճառվում է «Մշակի» խմբագրատանը, նոյնպէս և Գլխորդակայ փողոցի վրա հետեւեալ խանութներում՝ Եփրեմ Ծատուրեանի լամպաների մաղաղխում և Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում: (№ 144)

ԿԱԿԱՕ ԲԼՕՕԿԷՐ

ՍՆՆԳԱՐԱՐ ԽՄԻՉՔ (գլխաւոր պահեստը Ռուսաստանի համար «ՆԱՎԱ» Ֆիլմայի մէջ. (С.-Петербургъ, Большая Морская, 38). Ծախվում է կօլոնիալ և զեղպին ապրանքների բոլոր լաւ մաղաղխներում 1/1, 1/2, 1/4 և 1/8 կիլոգրամանոց թիթեղեայ տուփերի մէջ: (GRAND PRIX) Բարձրագոյն պարգև Անտվերպէնի համաշխարհային ցուցահանդիսում 1894 թ-ին: (№ 151) 31—50

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊՈՂՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅ ՀԱՍՏԱՎԱՍԻ 1881 Թ.

ՐՈՍՄՄԻԱ

Ապահովագրական ընկերութեան մէջ

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՊԱՀԵՍԻ ԴՐԱՄԱԳՂՈՒԹՆԵՐ 20,500,000 ՐՈՒՐԼԻ

Ընկերութեան տոկոսաբեր թղթերը պահվում են պետական բանկում:

Օրինակ: Ընտանիքի հայրը, 34 տարեկան, ապահովագրվում է 5,000 Ր., որ պէտք է տրվի կնոջը և երեխաներին անյապաղ մահից յետոյ: Աղքատի ապահովագրութեան համար նա վճարում է երեքամսական պէմբա 30 Ր. 80 կօպէկ:

Ապահովագրութիւնները ընդունվում են 1000-ից մինչև 100,000 Ր. գումարների մէջ անձի կենքի համար:

Ընկերութիւնը ապահովագրում է առանձին շա հաւէտ պայմաններով և արտոնութիւններով հիւանդութեան և աշխատանքին անընդունակ լինելու դէպքում:

Ապահովագրական գումարը տրվում է և մահվան դէպքում տարափոխիկ հիւանդութիւնից, խօլերայից և այլն:

Յունվարի 1-ին 1894 թ-ի «Րոսիա» ընկերութեան մէջ ապահովագրված էին 28,246 անձինք 75,621,010 Րուբլի դրամաղլիս:

Ապահովագրողները մասն ունեն ընկերութեան եկամուտներից:

Ապահովագրողների դիվիդենտը 1893 թ-ի համար—12% է:

Ապահովագրութեան համար յայտարարութիւնները ընդունվում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդվում են վարչութեանը Ս. Պետերբուրգում (Большая Морская, սեփական տուն, № 37), ընկերութեան Թիֆլիսի բաժնում (Сергиевская, д. № 6) և ընկերութեան գործակալութիւնների մէջ կայսրութեան բոլոր քաղաքներում: (№ 85) 20—20